

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายวิรุฬห์ แสงเทียน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๖๖

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๖๖

วันที่ ๒๓ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

ระหว่าง { ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำโต้แย้งของจำเลยในส่วนที่ได้แย้งว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑ บททั่วไปที่วางหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้ โดยมิได้มีข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่รับพิจารณาวินิจฉัยในส่วนนี้ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำโต้แย้งของจำเลยในส่วนที่มีคำสั่งรับพิจารณาวินิจฉัยและเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่า คดีเป็นปัญหาข้อกฎหมายและมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงไม่ทำการไต่สวนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้ว รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติ

เงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย” วรรคสอง บัญญัติว่า “กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง”

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติในภาค ๑ บทบัญญัติทั่วไป ลักษณะ ๑ บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป หมวด ๓ โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย ส่วนที่ ๓ วิธีเพิ่มโทษ ลดโทษ และการรอกการลงโทษ โดยบัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น (๑) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ (๒) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ (๓) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือ สภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะ เป็นโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้ กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้”

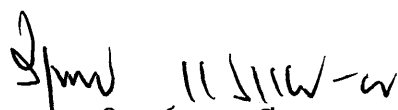
เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการรอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษ มีเจตนารมณ์เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่ไม่ควรรับโทษจำคุกในเรือนจำหรือทัณฑสถาน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือเคยต้องโทษจำคุกสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน อันเป็นโทษเล็กน้อย ได้รับโอกาสในการรอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษ โดยศาลอาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดต้องปฏิบัติโดยคำนึงถึงตัวบุคคลผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคลหรือจำแนกตามลักษณะและสภาพแวดล้อม เพื่อหาทางแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นพลเมืองดี มิให้กระทำความผิดซ้ำ และกลับเข้าสู่สังคมโดยใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข โดยมาตรการเลี้ยงโทษจำคุกมักใช้กับผู้กระทำความผิดครั้งแรกซึ่งมิใช่ผู้กระทำผิด

ติดนิสัย หรือผู้กระทำความผิดอันเกิดจากความพลั้งพลาด หรืออาจเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดแม้กระทำด้วยความจงใจหากแต่เป็นการกำหนดโทษจำคุกกระยะสั้นซึ่งไม่อาจปรับปรุงแก้ไขให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวได้โดยสมบูรณ์ในระหว่างที่อยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถานนั้น

ข้อโต้แย้งของจำเลยที่ว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่จำกัดการใช้ดุลพินิจของศาลในการพิจารณารอกำหนดโทษหรือรอกำหนดโทษให้แก่จำเลย ประกอบกับบทบัญญัติดังกล่าวมิได้จำแนกประเภทความผิด การกระทำความผิดและความหนักเบาแห่งสภาพบังคับตามลักษณะและพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิด และมีได้กำหนดระยะเวลาของการต้องโทษจำคุกไว้ส่งผลให้บุคคลที่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อนแม้กระทำความผิดด้วยเหตุจำเป็นหรือเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองหรือผู้อื่นก็ไม่อาจได้รับโอกาสให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีได้ และเป็นการนำความผิดในอดีตมาเป็นเงื่อนไขแรกในการใช้ดุลพินิจเพื่อรอกำหนดโทษหรือรอกำหนดโทษจำเลย บทบัญญัติดังกล่าวไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ขัดต่อหลักนิติธรรม เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ นั้น เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขสำหรับกรณีที่ศาลจะพิจารณารอกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอกำหนดโทษไว้ให้แก่ผู้กระทำความผิดโดยจำแนกประเภทความผิด และความหนักเบาตามลักษณะและพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิดไว้ กล่าวคือ คดีที่ศาลจะพิจารณารอกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอกำหนดโทษไว้ให้แก่ผู้กระทำความผิดได้นั้นจะต้องเป็นกรณีที่เป็นการกระทำความผิดซึ่งศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือเป็นการกระทำความผิดซึ่งศาลจะลงโทษปรับสถานเดียว และผู้กระทำความผิดที่จะได้รับการรอกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอกำหนดโทษไว้นั้นจะต้องเป็นผู้ที่ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือผู้ที่เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่โทษจำคุกที่ได้รับนั้นต้องเป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือหากเคยรับโทษจำคุกมาก่อนไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดฐานใดก็ตาม แต่ผู้กระทำความผิดพ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปีแล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ทั้งนี้ แม้บทบัญญัติมาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง จะมีได้กำหนดระยะเวลาในการพ้นโทษและฐานความผิดในคดีหลังไว้ ศาลก็สามารถใช้ดุลพินิจกำหนดมาตรการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยการเล็งการลงโทษจำคุกมาใช้บทลงโทษที่เหมาะสมโดยรอกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอกำหนดโทษได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ให้สอดคล้องกับความจำเป็น ความเหมาะสมแก่สภาพความผิด หรือพฤติการณ์แห่งคดี

โดยพิจารณาประกอบกับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด ได้แก่ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือ สภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานี เป็นต้น ซึ่งศาลอาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติให้ผู้กระทำความผิดต้องปฏิบัติโดยคำนึงถึงความเหมาะสม เป็นกรณี ๆ ไป เพื่อเป็นการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและนำตัวผู้กระทำความผิดออกจากเรือนจำ หรือทัณฑสถาน นอกจากนี้ การที่บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เป็นการนำความผิด ในอดีตมาเป็นเงื่อนไขในการใช้ดุลพินิจของศาลเพื่อพิจารณารอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการ ลงโทษไว้ตามข้อกล่าวอ้างของจำเลยก็เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งหมายป้องปราม ผู้กระทำความผิดมิให้กระทำความผิดซ้ำ และเป็นการกำหนดขอบเขตการใช้ดุลพินิจของศาล ในการพิจารณารอกการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ให้เป็นมาตรฐานเพื่อป้องกัน มิให้ศาลใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจ อันอาจทำให้เกิดความเสียหายหรือไม่เป็นธรรมแก่ผู้กระทำความผิด ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง จึงมิได้เป็นบทบัญญัติที่จำกัดการใช้ดุลพินิจ ของศาลให้ต้องพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยแต่เพียงสถานเดียว และเมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ สาธารณะที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายกับผลกระทบจากการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลแล้วเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิ หรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ไม่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

(นายวิรุฬห์ แสงเทียน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ